

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампариа се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

Циљеви рата

Париз, 18. септ.

Пишући о бугарском одговору Папи, Хавасова Агенција даје овај коментарије: »Бугарске захтеве није потребно коментарисати, пошто је излишно понављати формалне намере Спо разума, да се васпоставе мале државе по своје интегритету и на народном суверенитету

Аспирације Италије и Румунице, које су толико задоцниле, морају бити остварене. Србија, по својој националној експанзији, има право, да буде већа. Пољска, положај Грчке и југословенско питање не смеју се заборавити.

Мора се извршити потпуна ликвидација опасних текућих рачуна, и то према основним принципима, према жељи и тежњама становништва и према историјским традицијама.

НЕМАЦО НЕМАЧКОЈ

»Ништа ме више не изненађује него да има међу Савезницима људи, који мисле, да би се и уз непобеђену Немачку могао засновати трајан мир.«

Тим речима почиње своја расматрања о Немачкој један либералан Немац, бивши политички уредник »Берлинер Моргенпост«, доктор Херман Розенмајер.

Он је напустио савсим Немачку, чије држање жали, и у подужем телеграму »Тајмс« изјављује, да заведени идеалисте чине исто толико штете општој ствари слободе и мира колико руски екстремисти и немачки агенти.

Розенмајер доказује, да су идеални пацифисти наивни људи, који би хтели да закључе готов мир, док су најмоћније странке у Немачкој још и данас присталице немачког мира, који је Бетман Холвег изложио Церарду и по коме би Белгија била предана на милост и немилост Немачкој, Србија и Румунија без милости распарчане, територија француска и руска анектиране, а док би с друге стране Савезници морали повратити немачке колоније и лађе и платити још ратну оштету.

»Такав мир« — каже Розенмајер — свим својим силама покушава да постигне службена Немачка, која има образа, да га и назове часним за Савезнике.

Што се тиче умерених странака, и ако су готове, да приме мир заснован на статус кво, опет не би протесто-

вале и против таквог мира, који би им донео и оштету и анексије. У осталом ове и немају никакве моћи. — Социјалистима пак немачким није ни на крај памети, да дижу револуцију. Они су се помирили са судбином и сада се тек одричу анексија, пошто су дугим трајањем рата изгубили сваку наду у немачку победу.

Првих дана рата, Давид, социјалиста из већине, износио ми је своје услове мира. Ти су услови у суштини били идентични са онима Бетмана-Холвега, из јануара 1917 г. То су они социјалисте, који су све могуће и немогуће радили, да организују штоколмеску конференцију.

Розенмајер тврди, да пруски јункери имају апсолутну превласт у Немачкој; они утичу на велике индустријалце и трговце и на богате поседнике, скојима их вежу разни интереси или родбинске везе. На својој узди држе духовне пастире и учитеље народних школа, који су, услед потпора које примају, потпуно од њих зависни. — Сва интелигенција почев од универзитетских професора, па до студената задојена је истим овим милитаристичким духом и националним аспирацијама јункера.

Розенмајер закључује тврдећи, да ће Савезници само војничком победом над Немачком моћи избећи страхоту, да буду робови једне одвратне и крволочне војничке касте.

ЗВЕЗДИЦЕ

Јуче је трамвај прегазио једну девојку, прекјуче једну, а дан раније опет једну. Изгледа да су кочничари заљубљиве природе па јуре за суњом.

Гаргањта

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Атина. — Говори се, да ће за министра војног на место В-низелоса доћи Данглис. В-низелос ће остати министар председник без портфеља.

Атина. — Влада се спрема да одликује многе савезничке официре, који се боре на македонском фронту са грчким трупама.

Лондон. — Лојд Џорџ објавио је емисију новог унутрашњег 5 процентног зајма. Није још утврђено колико ће изнети овај зајам.

Атина. — Г. Адосидес, ранији солунски префекат, примио се положаја директора Венизелосовог политичког бироа.

У ЦАРИГРАДУ

Цирих, 18 септ.

У Цариграду је одржан конгрес младотурске странке. У своје говору на томе конгресу Талат паша је признао, да је, приликом одвођења Јермена, дошло до већих нереда, али да ће кривци бити кажњени.

Вице адмирал Сушу морао је бити смењен, јер су турски морнари одбили да служе под командом једног туђинца.

Криза у металном новцу још је поштрена. Једна златна лира купује се за петнаест лира у новчаницама.

ПРОПАЛЕ НАМЕРЕ

Штокхолм, 17 септ.

Холандски и скандинавски делегати дефинитивно су одбили, да учествују на ма каквој интернационалној конференцији, која би се држала у Штокхолму. Сви делегати неутралних држава већ су отпутовали и нико од њих не мисли да се враћа, све док делегати зараћених држава не буду једнодушно одлучили да се сазове конференција у Хагу.

УСПЕО ЛЕТ

Лондон, 18 септ.

Последње бомбардовање аеродрома код Сен Дени Вестерна, које су извршили енглески авијатичари ноћу 14 ов. месеца, једно је од најстрашнијих. И ако је била јака месечина, непри-

јатељски топови нису гођали на наше аероплане те су се они спустили врло ниско и запалили аеродроме пуне аероплана и хидроплана.

Наши авијатичари су видели како је избио огроман пожар и како се густ дим подигао у небо. Сви су се аероплани вратили у своју базу неопштећени.

ДВА БИВША

Цирих, 18 септ.

Листови јављају, да познати руски револуционер Лењин редовно посећује бившег краља Константина. Циљ ових посета непознат је: само се констатовало, да после сваке посете Константин шаље по једног свог гласника цару Вилему.

СИГУРНА ДРЖАВА

Јани, 17 септ.

Познато је, да се румунској војсци код Окне недавно предао цео један босански пук са официрима и с оружјем.

Пуковник, командант пука јесте Србин муслиманске вере из околине Сарајева. Кад је изведен пред генерала, команданта сектора, он је изјавио, да он и његови официри и војници желе да се боре у српским и југословенским добровољачким корпусима против Аустрије. Тој жељи одмах се изишло на сусрет.

Војници из овог пука причали су својим руским и румунским друговима, да ће сви Чеси и Југословени та-

ко поступити као и они, само кад се укаже згодна прилика.

БЕЗ УГЉА

Женева, 18 септ.

»Цајг« јавља, да је у Великом Варадину, морала да обустави свој рад гасна фабрика због оскудице у угљу. Више других фабрика у Мађарској такође су престале да раде. У Дебредину су, због оскудице у угљу, престали да раде трамваји и обустављено је електрично осветљење. »Цајг« додаје, да ће та невоља снаћи све остале вароши у Мађарској.

ПОРАЗ У ФЛАНДРИЈИ

Берн, 18 септ.

Последње вести из Берлина јављају, да су у тамошњим војним круговима јако узнемирени због губитака, које су претрпели немачке трупе у Фландрији. Тврди се, да Лудендорф мисли, да би само организовано повлачење могло спасти немачку војску од скорога слома. М-ђутим, Хинденбург стоји на гледишту, да овај фронт треба још појачати и држати се у дефанзиви.

Због овакве ситуације држаће се новратни савет у Берлину, на коме ће учествовати цар, маршал Хинденбург, престолонаследник и Лудендорф.

ХЛАДНОЋА У АМЕРИЦИ

Њујорк, 17 септ.

Има већ 46 година како месец септембар није био тако хладан као ове године. Јако је пала температура у целој долини реке Мисисипи. Јуче је у Њујорку температура достигла минимум од 6 степени изнад нуле. У многим областима констатовали су јаки мразеви који су оштетили жетву, нарочито жито, пасуљ и дуван.

Тунел испод Ла Манша

Г. Алберт Сартно, инжењер, дуго година је проучавао идеју о једном подморском путу између Француске и Енглеске. У споразуму са два енглеска удружења успео је, да саопријачи између Париза и Лондона, који је око 1875. трајао дванаест сати, сведе на шест и по. Али, у његовим очима, све су то биле недовољне и палијативне мере, докле год се не сагради испод Ла Манша један тунел. Г. Сартно израдио је план за конструкцију овога тунела.

Г. Сартно, у последњој свесци »Реву де Монд«, дао је о овој ствари једну мајсторску студију и зналачки је изложио важност улоге, коју би овај тунел имао и у овом рату и у будућности. Железницом је пренето више од 8 милиона вагона за британску армију, од како је отпочео рат. Двадесет милиона превоза извршено је преко Ла Ман-

ша за то исто време. Све би ово тунелом прошло. Њиме би ишли и сви транспорти за исток или са истока. Он би ублажио и кризу у најмању лађа, пошто би пут био краћи 3—5 пута. Помоћу тунела избегле би се милијарде опирација око снабдевања и уштеделе би се милијарде франка, док тунел не би коштао више од 500 милиона. Тунел би створио потпуну сигурност за многобројне транспорте, који данас могу бити доведени у питање сумаренским ратом, а многе ратне лађе, које данас служе као пратилице, употребиле би се у борби.

Железница кроз тунел била би електрична. На тој линији могло би се, на обе стране, пуштати на дан просечно по 120 до 150 возова. Оптерећење ових возова зависило би од снаге електричних централа, које би се поставиле на улазу и на излазу тунела.

После рата, путници из Париза за један дан би отишли у Лондон и вратили би се; саобраћај би се олакшао исто тако и између Париза, Лиља, Брисела, Лијежа; дао би се полет трговини француској и енглеској, које се продукцијом допуњују међу собом; Лондон би постао тачка, од које долазе сви велики међународни експреси.

У години 1912 било је између Велике Британије и Француске кроз сва пристаништа свега 599.000 путника, што чини један на сто становника, а та је пропорција шест пута слабија од броја путника између Француске и ма које друге земље у Европи. Са свима континенталним земљама укупно, Енглеска је измењала у 1912 свега око два милиона путника, а та је цифра сразмерно врло слаба.

Г. Бонар Ло је у својој последњој изјави такође говорио о овом питању.

Сви су изгледи да ће се ова идеја привести врло брзо у дело и, при таквим гигантским скоковима културе, неће се више сматрати као бајка и фантазија оно што је Жил Верн пророчански предвиђао у својим романима.

ДОБРИ ГЛАСОВИ

Лондон, 17 септ.

»Дејли Телеграфу« јављају из Њујорка: Све депеше, које стижу из Петрограда у Вашингтон, пуне су оптимизма што се тиче реорганизације руске војске. И ако ове депеше нису објављене преко штампе, трговачки и финансијски свет зна за њих и он много помаже да се одржи вера у сјајну будућност Русије.

ПРЕД ПАСОШ

Лондон, 17 септ.

Бугарски посланик у Вашингтону изјављује: „Ми смо постигли свој циљ. Ми држимо што смо освојили. Ратујемо само против Србије и Румуније. Нисмо нарочити пријатељи „Ми-

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

На фронту Ене, после артиљеријске припреме, три немачка одељења покушала су итрос да продру у наше ровове северно од Берио-Бак. Једно одељење успело је да уђе у један део наше линије, али је одмах отерано. На другим тачкама напад је заустављен а нападачи су имали тешке губитке. — На обема обалама Мезе врло жива артиљеријска ватра.

У ноћ између 15 и 16 бачено је 4000 кграма пројектила на станицу Колмар и на немачке етаблимане, северно од Соасона. Немци су бомбардовали о-

телевропе“ нити Холенцолерна. Наше политичко и финансијско стање је очајно. У буџету за ову годину предвиђају се приходи и расходи у износу милијарде.“ (Нарочити извештај Ратног Пресбириа.)

РЕФОРМЕ У ПРУСКОЈ

Берн, 18. септ.

Има једно питање, које највише узнемирује кругове центра. То је питање о изборним реформама у Пруској. Поводом тога одржан је састанак, на коме је, после говора посланика Милера, изгласана резолуција, која је противна увођењу једнаког права гласа у Пруској, као и парламентарним реформама, које тражи левица.

ПОЉСКИ БОРЦИ

Париз, 17 септ.

Пољска легија дефиловала је јуче на Јелисејским Пољима пред председником француске републике, г. Поенкареом, пред генералом Петеном и другим официјерима из англо-француског штаба. Њихово потпуно ратничко држање било је предмет одушевљених овација светине, која је поздрављала легионаре узвицима: »Живела будућа Пољска!«

Легија је спремна за борбу на француском фронту.

ПОКРАЂЕНИ КУРИР

Лондон, 17 септ.

Из Копенхагена телеграфичу »Дејли Телеграфу«: Кристијански лист »Социјал Демократен« сазнаје, да је неко у»рао из једног хотела у Штокхолму дипломатске депеше, које је носио званично један руски курир. Овај курир требао је да путује у Лондон и Париз, и налазио се у хотелу, када су депеше нестале. Полиција, извештена о томе, предузела је одмах да трага за доповом, али узалуд. Мисли се, да допови прате курира још из Хапаранде, станице на руској граници.

колину Денкерка. Има више жртава међу грађанством.

Извештај Штаба Источне Војске: Извршено је успешно разорно гађање на непријатељске батерије. Италијанске трупе одбиле су у два маха непријатељске извиднице, које су покушале да им се приближе. — Авијатичари су бомбардовали војне објектине у области северно од Моглена, Пороа и Честова.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Јутрос је непријатељ предузео напад на два наша положења код коте 70. После жестоке борбе сви су напади одбијени, и ми смо имали неколико заробљеника. Ноћас

смо такође добили неколико заробљеника у близини пута Бавом — Камбре. Наша артиљерија била је активна целога дана на фронту код Ипра. Исто тако и непријатељева артиљерија била је врло активна на разним тачкама, између канала Ипр — Комен и Сен Жилиена.

Авијатика. — Наши аероплани наставили су рад артиљерије, вршили су снимања и бацили 4 тоне бомба на непријатељске аеродроме, у Куроду и Карниеру, као и на слагалишта и на железничке пруге. Осим овога, бачено је још 6 тона бомба на друге војне објектине. У пркос непријатељској артиљеријској ватри сви су се наши аероплани вратили неоштећени.

Артиљеријска активност настављена је и преко ноћ обе стране. Растерали смо централну немачких пешачких трупа источно од шуме Полигон. Источно од Лоса одбијен је један непријатељски напад бомбама. Добили смо нешто заробљеника.

Према последњим извештајима напад на Лондон извршиле су две групе авиона, које су дошле са два разна правца. Обе групе су растерале нашим нарочитим топовима а само два су успела да уђу у брањену зону. Они су бацили неколико бомба.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Новим акцијама поправили смо наше поседе северо источно од високог платоа Бајнзице. Заузели смо неколико падина јужно од Полдате и југоисточно од Мадоне. Заробили смо 49 официра и 1360 војника.

ГРИЖА САВЕСТИ

Женева, 18. септ.

Полако се открива вео са једне врло занимљиве конференције, коју је у Бечу одржало Аустријско Политичко Друштво, и о којој је аустријска влада била најстрожије забранила да се говори. Ми смо о тој конференцији већ јавили; данас ћемо изнети само неке занимљиве појединости.

Професор Ламаш, који је некада заступао Аустрију на Хапској конференцији, један од европских ауторитета у међународном праву, спречен да иде у Беч, био је послао конференцији једно врло занимљиво писмо. У њему професор Ламаш поставља питање: Шта може Аустрија да би учинила крај несрећи, која пустоши Европу и прети да је за увек руинира?

»Ми већ вековима страдамо због националне борбе, од које Европа неисказано много трпи. Наш је задатак да ову свађу скренемо на пут мирољубиве утакмице и узвишенијег развојка.

До трајног мира може се доћи само помоћу права, а никако помоћу силе. И није дипломатија та, која може закључити такав мир са својим традиционалним средствима; она мора да има корена у срцима народа«.

Професор Јан Крек говорио је у име Југословена. Он је речито бравио Вилсонов принцип о праву народа, да сами управљају својом судбином. »Кажу нам, узвикнуо је г. Крек, да не треба говорити о праву и о слободи народа. Зашто? Зато што је то политика Споразума. Ова ви изрази не могу се друкчије протумачити него психозом рата. Политика Споразума? Ако хоћемо да водимо пацифичну политику, ми морамо захтевати оно што је наше право, оно што је већина нашег света тражила још пре 1848. И ако чујемо да то исто данас тражи Споразум, онда тек имамо више разлога да то примимо и да им кажемо: »У овим се тачкама слажемо«.

ПОЧЕТАК НЕУСПЕХА

Лондон, 18 септ.

Адмиралитет јавља о небројеним успесима у борби против немачких сумарена. Два енглеска торпилера потопила су два сумарена на тај начин што су великом брзином полетела на њих бацајући експлозиве. Један енглески сумарен потопио је такође један непријатељски сумарен. Две трговачке лађе, које су гониле немачки сумарени, оштећиле су их топовима и отерале.

НЕПОМИРЉИВИ

Берн, 18 септ.

»Келнше Фолксгајтунг« и даље непријатељски напада политику мира, коју заступа Ерцбергер. Овај лист не пропушта ни једну прилику а да не нагласи, да су у рајнским католичким круговима само за »немачки мир«. Што резолуција, коју је Рајхстаг донео 6 јула, није изазвала више протеста, то је зато, што се сматрало да је мудрије не компромитовати и даље унутрашње јединство“.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЦИРИХ. — У Берлину је настала врло велика оскудица у месо. Од 900.000 килограма, колико је, према картама за месо, предвиђено за једну недељу, последње недеље стигло је у станицу свега 150.000 килограма меса.

ЦИРИХ. — Јуче је овде кружио глас, да ће бивши грчки краљ Константин отићи у Немачку, да предузме команду над трупама Хаџопулосовим и да дође на македонски фронт.

ЛОЗАНА. — Из Дрезде јављају »Франкфургер Цајтунг«: Социјалисте из Ландтага и председник социјалистичке странке у Саксонској упутили су саксонском народу један апел, позивајући га, да свуда дигне глас, тражећи једнако право гласа за избор за Ландстаг и да организује манифестације у томе циљу.

ЦИРИХ. — Аустријски листови пишу, да ће врло скоро почети нова италијанска офанзива.

ЛОНДОН, 16. — (Нарочити извештај Ратног Пресбириа). — Социјалиста Адлер питао је у Рајхсрату зашто

Аустрија није изјавила Папи, да неће задржати освојене територије.

Говори се да ће Менсдорф доћи на место Чернина, и да он није велики пријатељ Немаца.

ЛОНДОН. — Полиција у Њујорку ухапсила је око 200 лица, већином Немаца, чиновника у фабрикама муниције. Сви су они оптужени за заверу.

РИМ. — »Месађеро« тврди, да Споразум може доћи до праведног и трајног мира, само ако појача рат што је могуће више. »Левицисте, макоме народу они припадали, примећује »Месађеро«, не могу се сматрати као прави пријатељи мира, него само као пријатељи немачког мира.«

БЕРН. — »Цајт« јавља, да ће бити промена у мађарској влади.

ЦИРИХ. — У Пољској су 1 септембра били опасни нереди. У Есену влада најјачи полицијски терор. У Висбадену и у Килу ситуација је крајње критична.

ПАРИЗ. — Агенција Радио јавља, да амерички министар правде има документа, која доказују, да је Немачка утврдила за шпијунажу у Сједињеним Државама 126 милиона марака.

ПАРИЗ. — Једним указом створен је одбор народне сигурности, који састављају министри. У том одбору ће се периодично централизовати општа сигурност грађанска и војна.

АТИНА. — Против графици Кутували, секретара барона Шенка, поведена је истрага, да би се добила обавештења о Шенковом раду у Грчкој.

ПАРИЗ. — Италијански краљ вратио је посету председнику републике Он је почео са посетом освојених крајева у Алзасу. Свуда на путу краљ је живо поздрављен.

ЛОНДОН. — Адмирал Цолико изјавио је, да је опасност од сумарена доста велика, али је добро што Немачка прибегава овој врсти рата, јер је то доказ, да се она не узда више у победу на суву.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

17 септембра местимична пешадијска митраљеска ватра и обострано дејство артиљ. и рововских оруђа.

МАЛИ ОГЛАСИ

Српска књижевара М. Ристићковића налази се у миску, у парку код Беле Куле. Добила је карте ратних фронтова: француско-белгиског, руског, талијанског и Балкана: I Београд—Солун—Софија—Цариград; II Битољ—Београд—Сарајево. Колекција је дописних карата са сликама српског повлачења кроз Албанију 1-2

ЧИСТА КАФА. Радња Арона Периријани — Валевца, преко пута Орозда Бак, ул. Игњатијева Бр. 11, препоручује српској војсци чисту млевену кафу са гаранцијом, у кутијама од 250 гр. 500 гр. и 1 киле, са умереном ценом. Има у стоваришту и немлевене. 2-3